

Iliyas — Nimeero Bii ci njëkk

Ki jëkk ak ki mujj gi

Jeff Pippenger

2023-07-31

Waxu mujjug Kóllëre gu Yàlla gu Mag gii joxe na njëgale ne yonent bi Eliya dina feeñ ak benn ndaje, bala bésu Boroom bi réy te ragal-kat dikk.

Xooluleen, dina leen yónni Eliya, yonent bi, bala bésu bu mag bi te tiitloo bu Boroom bi ñëw: te dina delloo xolu baay yi ci ñoom seen doom, ak xolu doom yi ci seen baay, ngir bañ ma ñëw daldi dóor suuf si ak rëbb. Malasi 4:5, 6.

Biibël bi leer na ne “bésu bu mag te tiit ba Boroom bi” walla “rëcc gi” Yàlla di “door suuf si ak moom” mooy itam ni ñu ko melale ci misaal ne “juróom-ñaari musiba yu mujj yi” walla “merum Yàlla” ci téereb Peeñ gi. Saar fukki ak juróom-benni ci Peeñ gi taxawal na dalub kàddug yonent gi, gi jëm ci tuurug juróom-ñaari musiba yu mag yu tiit yu mujj yi ci saar fukki ak juróom-benn gi.

Te gis naa beneen mandarga ci asamaan, bu mag te yéeme: juróom-ñaari malaaka, yor juróom-ñaari mboolem musiba yu mujj yi; ndaxte ci ñoom la merug Yàlla matalee.

Te ma gis ni melow bu ñu jaxase ak safara; te ma gis ñi daan rab wi, ak nataalam, ak màndargaam, ak limu turam, taxaw ci kaw géeg gu weex ga, yore xalam yi Yàlla. Te ñuy woy woyu Musaa, jaamu Yàlla, ak woyu Xar mi, naan: «Sa jëf yu mag lañu te yéem nanu, Boroom bi Yàlla Aji-Man ji; sa yoon yu jub lañu te dëgg, yaw Buur bu gaayi sell yi. Ana kan du la ragal, Boroom bi, te màggal sa tur? Ndax yaw rekk nga sell; ndax xeet yépp dinañu ñëw sujjóot ci sa kanam; ndax sa àtte yi feeñ nañu.»

Gannaaw loolu ma xool, te gis naa ne kër Yàlla gi, maanaam tàntaalu seede ba ca asamaan, ubbi na. Te juróom-ñaari malaaka yi génn nañu ca kër Yàlla ga, yore juróom-ñaari musiba yi, sol yére yu set te weex, te ñu tak ay ngorla yu wurus ci seen dënn. Noonu kenn ci ñeenti mbind mi jox juróom-ñaari malaaka yi juróom-ñaari koppa yu wurus, fees dell ak merum Yàlla miy dund ba fàww. Te kër Yàlla ga fees dell ak saxaar gu jóge ci ndamu Yàlla ak ci dooleem; te kenn manuloon a dugg ca kër Yàlla ga ba kera juróom-ñaari musiba yi juróom-ñaari malaaka yi mat. Peeñu 15:1–8.

Li tax ñu wax ne “kenn nit mënul a dugg ci kër Yàlla ga, ba kerañ ñaari malaaka yi juróom-ñaari maté” mooy ne jukkoo jëme ci jot mucc gi tēj na bi kër Yàlla ga fees ak saxar ci saar gu fukk ak juróom-ñeent. Jamono waajal gi nit ñi amoon ngir tuub te gis mucc, booba jeex na. Bu waxtu woowu agsee, “bésu Boroom bi bu mag te tiit” bi Yowaana tuddee ne mooy “juróom-ñaari kerañ yu mujj yi,” dees na leen tuur before Ñëwaatu Kirist gu ñaareel gi. Malasi tudde na bés boobu ne “bu tiit,” te Esayi di ko wax ne mooy “jëfam ju yéeme ji.”

Ndax Boroom bi dina jóg ni mu ko defe woon ci tundu Perasim, dina mer ni mu ko defe woon ca xuru Gibewon, ngir mu def liggéeyam, liggéeyam ju yéeme; te mu matal jëfam, jëfam ju yéeme. Léegi nag, buleen nekk ñiy ree, ngir seen i buum bañ a gën a dëgër; ndax dëg naa ci

Boroom Yàlla buy Kilifa mboolem lëndëm yi ne am na alag gu dogaliku, te muy ñëw ci kaw suuf si bépp. Esayi 28:21, 22.

Ndeke “jëf ju yàggul” yu Yàlla di ëmb “suuf si bépp,” wax ju ñu sol ci xel mi leer na ne tuurug mbugaay yi ànd na ak bëggu déggadi gu benn xeet réew.

“Xeeti yi ci biti dinañu topp royukaayu États-Unis. Doonte mooy jiite ci lii, waaye benn jafe-jafe boobu dina dikk ci sunu nit ñi ci bépp xët yu àddina bi.” Testimonies, volume 6, 395.

“Bu Amerig, suufu diine ju jotul, booy booleek Pàppaas bi ci diñu sonal xel ak diñu gaawal nit ñi ngir ñu teral bésib noonu dul dëgg, askan wi ci bépp réew ci suuf si di nañu leen jiite ngir topp seetam.” Testimonies, volume 6, 18.

Bépp xeet xewxew dina mat seeni kaasu ci seen waxtu nattu, waaye “àttey Yàlla” yi Soeur White jàppale ne mooy “yàqu réew mi”, “waxtu àtte yu Yàlla di alagante” itam ni mu tudde jaar-jaar bi tambalee ca sàrtu dibeer ba ca États-Unis, du ñoom ñaari juróom-ñaari musiba yu mujj yi.

“Ab jàmonu yu ëpp di ñëw bi yoonu Yàlla dinañ ko, ci benn anam bu ëpp solo, neenal ne amul doole ci sunu réew mi. Boroom nguur yi ci sunu xeet dinañu, jaarale ko ci yoon yu ñuy def, dugal yoonu Dibéeri; te noonu nit ñi Yàlla moom dinañu dugg ci musiba gu réy. Bu sunu réew, ci kurél yu koy sàmm yoon, tëral yoon yu nar a lëm xel ak ngëmug nit ñi ci mbirum sañ-sañu diine, di forcée topp Dibéeri, te di jëfandikoo kàttan gu metti ci kaw ñi sàmm Noflaay bu juróom-ñaareelu fan ba, yoonu Yàlla dinañ ko, ci lépp lu nit man a wax, neenal ne amul doole ci sunu réew mi; te bàkkaaru dëkkandoo gi ci xeetu réew dina topp ndàqaru réew mi.” Review and Herald, December 18, 1888.

Atey Yàlla yi, yi Sister White tuddee ne “réerug réew mi,” tàmbali na ci yoonu Dibéer bu réew mi, te muy màndargaal tàmbalig “jëf ju doy waar” ju Yàlla, doonte sax “jëf ju doy waar” ju Yàlla, ci lu gën a wóor, mooy juróom-ñaari mbugal yu mujj yi. Nataal bu gën a mat ci “jëf ju doy waar” ju Yàlla feeñ na bu ñu yokkee ko ak musal gi ginnaaw Misra ci xët wu Yàlla buy àtte ak dooleem. Mbugali Misra yi, doonte fukk lañu woon, xaajees nañu. Ñetti yu jëkk ya kennalees nañu leen ci juróom-ñaari yu mujj yi. Noonu nag, musal gi ginnaaw Misra di wone jamono ju ñetti mbugal yu jëkk ya di teg, te muy tàmbali ak réerug États-Unis, ba fukk gannaaw ba Michael taxaw, te waxtuw nattu nit ñi tëj.

“Yàlla dina yónnee ay àtteem ci kaw ñi di seet a noot te alag ay nitam. Muñ gu yàgg gu mu am ci kanam ña bon, day yokk fitna nit ñi ci moytu yoonu Yàlla; waaye sax seen mbugal wóor na te dina metti lool, ndaxte yàgg nañu ko. ‘Boroom bi dina jóg ni mu ko defee ca tundu Perasim, dina mer ni ca xuru Gabaon, ngir muy def ay liggéeyam, liggéeyam lu doy waar; te muy matal jëfam, jëfam ju doy waar.’ Esayi 28:21. Ci sunu Yàlla ju yërëm, jëf ju mbugal mooy jëf ju doy waar. ‘Ni ma dundee, wax na Boroom bi Yàlla, amuma bannex ci dee gu ña bon.’ Esekiyel 33:11. Boroom bi mooy ‘ki yërëm te baax, ku muñ lu yàgg, bare ci ngor ak dëgg, ... di baal tooñ ak moytu ak bàkkaar.’ Waaye du ‘mossal mukk ku tooñ.’ ‘Boroom bi muñ na ci mer, te am na doole ju réy, te du bàyyi mukk ku bon ba noppi ne amul mbaax.’ Exod 34:6, 7; Naum 1:3. Ci jëf yu tiitloo te jub, dina feyal ndigalu yoonam ji ñu toroxal. Tarug pey gu di xaar ñi moytoo yoon, manees na koo xam ci ni Boroom bi bëggul gaaw a yéwénal njubte. Xeet wi mu

muñal lu yàgg, te du ko dóor ba kera mu feesal natangey ñaawtéefam ci bindu Yàlla, mujj dina naan koppu mer mi amul benn yërmande.”

“Bu Kirist bàyyi réeroonam ci màggalukaay bi, mer mu sell mi ñu digle woon ci kaw ñi di sujjóo Rab wi ak nataalam, te jot màndargaam, dinañu ko tuur. (Peñu 14:9, 10.) Musiba yi daloon Misra bi Yàlla nekkoon ci wet gi ngir musal Israayil, dafa mel ci xeebla yu gëna tiis te gëna yaatu, yu war a dal àddina bi balaa mujj gi ci njot gu mujj gu askanu Yàlla. Ku bind Peñu mi nee, bi muy melaxal ay yar yooyu yu tiis: “Ay gaaw yu bon te metti dal nañu nit ña am màndargay Rab wi, ak ñi koy sujjóo nataalam.” Géej gi “soppiku na mel ni deretu nit ku dee: te bépp bindeef bu dundoon ci géej gi dee na.” Te “dex yi ak bëti ndox yi ... nekk nañu deret.” Lu metti sax ci ay mbugal yooyu, yoonu Yàlla feeñ na bu baax ne jub na. Malaka Yàlla wax na: “Yow a jub, Boroom bi, ... ndaxte noonu nga àtte. Ndaxte ñoom dañoo tuur deretu gaayi Yàlla yu sell ak yonent yi, te deret nga leen may, ñu naan ko; ndaxte yeyo nañu ko.” Peñu 16:2–6. Bi ñuy daan askanu Yàlla àtteb dee, dañoo dugg ci tooñu deretam, mel ni seen loxo la ko tuur. Noonu itam la Kirist waxe ne Yawut yi ci jamono ji mu nekkoon am nañu tooñu bépp deretu nit ñu sell ñi ñu tuur ba ca fan yi Aabel; ndaxte amoon nañu benn xel mi, te dañoo doon wut a def jëf jii sax ak raykat yonent yooyu.”

«Ci gaañ gi topp, dees na jox jant bi kàttan “ngir lakk nit ñi ak safara. Te nit ñi dañoo lakk ndax tàngoor bu réy.” Aaya 8, 9. Yonent yi noonu lañuy melale xalis suuf si ci jamono jii tiit bu metti: “Réew mi day jooy; ... ndax mbeyu tool bi sank na.... Garab yépp yu nekk ci tool bi wow nañu: ndax mbégte wow na ba kenn dootu ko ame ci doomi nit ñi.” “Pepp mi yàqu na ci suuf si su koër yi ci kaw; dencukaay i dugub yi tas nañu, ... Ana ni jur yi di yuuxu! Kërgak i nag yi jàq nañu, ndaxte amuñu taxawaay.... Dex yi wow nañu, te safara lekk na taxawaay i àll ba.” “Kànt yu kër Yàlla ga dinañu ne ay jooy ci bés boobu, ci waxu Boroom bi Yàlla: dina am yàlla yu bare fu nekk; dinañu leen sànni ak noppi.” Joel 1:10–12, 17–20; Amos 8:3.»

“Yooyu mbas du ñu àpp ci kaw suuf bépp, te bu ko defoon, ñi dëkk ci suuf dinañu yàggul a lépp sànk. Waaye dinañu doon mbugal yu gën a tiis yépp yi nit ñi mas a xam. Bépp àtte ci kaw nit ñi, bala waxtu jéggal bi tëjjeesul, dafa ànd ak yërmande. Deretu Kirist buy rajoog ci ñaan mi ngi aar bàkkaarkat bi ba mu bañ a jot natt wu mat sëkk wu ay tooñam; waaye ci àtte bu mujj ba, mer gu réy dinañu ko tuur te yërmande du ci ànd.”

“Ca bés bi, mbooloo yu bare dinañu bëgg a am kërgu yërmande Yàlla bi ñu xeebon lu yàgg. ‘Xoolleen, fan yi ngi ñëw, wax na Boroom bi Yàlla, ne dinaa yónni xiif ci réew mi, waaye du xiifub mburu, mbaa marub ndox, waaye xiifub dégg baat yi Boroom bi wax: te dinañu wër géej ba ca géej, te daldi daw fu nekk, cosaan bi ba penku, ngir seet baatu Boroom bi, waaye duñu ko gis.’ Amos 8:11, 12.” The Great Controversy, 627–629.

Ci dali wax jëfandikookat bi weesu ne, «Xeet wi Mu muñal, te Du ko dóor ba kera ba mu feesal nattub ñaawtéem ci jàñu Yàlla, mujj dina naan kaasum Yàlla gu ñuul, te amul yërmande ci biir.» Itam bind na ci benn xët wu mel ni, «Mbind mi wàccoon ci Misra bi Yàlla nekkoon ci wetu mooy mucc Israyil, dafa nirook ci jikko ak àtte yu gëna metti te gëna yaa ya ngir dal ci àddina, tuuti laata mucc gu mujju gu askanu Yàlla.» Xeet wi (Etazini) di feesal «nattub ñaawtéem» dina sonn ci ay mbind yu nirook ak fukki mbind yi ci Misra.

Mbeeq yi dal ci réewum Misra dafañu ko séddale ci ñaari jamono. Ñetti mbeeq yi jëkk dal nañu ci ñépp, waaye juróom-ñaari mbeeq yi mujj dal nañu rekk ci Misra yi.

Te bés dina fan bés réewum Goshen, fa sama nit ñi dëkk, ngir ba fa du am benn kuréelu mēlax; ngir nga xam ne man maa di Aji Sax ji ci biir suuf si. Exodus 8:22.

Ñetti mboolem yi jëkk ci Misra wërnañu fànn yépp, waaye Goshen, fa Héber yi dëkk, jotul woon juróom-ñaari mboolem yu mujj yi Misra. Etazini mooy réew mi feesal saaxam bàkkaar ba ci yoonu dibeer. Ci jamono jooju, ngànt gu réew mi def ci ngēm gi topp na ko yàqu réew mi, waaye àtte yi indi yàqu réew mi jeexalul yërmande ba kera Michael taxaw, te waxtu nattu jeexal na ci nit ñépp. Ci yoonu dibeer bi ci Etazini, èpp ci ñi tey wax ne ñoom ay sàmm-kèrgu bés sub Noflaay lañu, dinañu sujjóotal boroom kàttan yi te nangu màndargay rab wa. Ci waxtu woowu, mbirum yoonu dibeer bi dafay nekk nattu bu xel mu sell ci ñi nekkoon biti Adventism. Dale ko ci yoonu dibeer bi ci Etazini ba Michael taxaw, loolu mooy boole gu mag gu liggéeykat yu waxtu fukki ak benn bi; waaye bunt bi tëj na ba noppi ci kaw ñi ñu teg njaayir ci leerug bés sub Noflaay bu juróom-ñaareel bi, lu jiitu yoonu dibeer bi.

“Bes bu gëna yokk na, bi fan yi di weesu, liy feeñ mooy ne attey Yàlla ngi ci àddina si. Ci safara ak mbëy ak yëngu-yoonu suuf laay artu waa suuf si ne ñëwugam jege na. Jamono jii ngi jëkkër ci jëgësi, ba dëgg kriz bu mag bi ci jaar-jaaru àddina bi di agsi, bi kóllère gu nekk ci nguug Yàlla diñu koy xool ak yéene gu tar te ak tiit gu kenn mēnu ko wax. Ci gaaw-gaaw, attey Yàlla dinañu toppante—safara ak mbëy ak yëngu-yoonu suuf, ak xare ak tuuru deret.”

“Éy, su nit ñi xamoon waxtu seet bi ñu leen di seet! Am na ñu bari ñi déggagul bëgg-bëggu dëgg buy nattu ngir jamono jii. Am na ñu bari it ak ñi Xelum Yàlla di jéema jàpp. Waxtu attey Yàlla yu yàqkat yi mooy waxtu yërmande ngir ñi amul woon bérab bu ñuy jàngee li mooy dëgg. Ak lewet la Boroom bi di leen xool. Xolam bu fees ak yërmande jóg na; loxoom dafa yàgg ba tey di jáll ngir musal, fekk bunt bi tëj na ci ñi bëggul woon dugg.”

“Yërmandey Yàlla feeñ na ci yàgg a muñam. Mu ngi téye ay àtteem, di xaar ba xebaraar waare gi deññu ko yégle ci ñépp. Aka ne, bu sunu nit ñi doon xam ni war nañu a xam li war a nekk ci seen kaw ngir jox àddina bi bataaxalu yërmande bu mujj bi, ban liggéey bu yéeme lañu defoon!” Testimonies, voliyoom 9, 97.

Ci xaaj bi jiitu, mo waxoon ne: “jamono yatte yu yàlla yu yàqkat yi, mooy jamono yërmande ci ñi amul woon benn fursu xam li di dëgg.” Ci xaaj bi topp, mo tudde waxtu woowu ne “waxtuy metit.”

«Maa gis ne Sabat bu sell bi mooy, te dina doon, miir mi taxaw diggante Israayil ju dëggul Yàlla ak ñi gëmul; te ne Sabat mooy mbir mu mag mi war a boole xol yi ay gaayi Yàlla yu tedd tey séentu. Te su kenn gëmee, te sàmm Sabat, te jot barke bi koy àndal, ba noppi bàyyi ko, te fecci ndigal bu sell bi, kon dina tëj bunt yi Cité bu Sell bi ci boppam, ni mu wóor ni am na Yàlla buy nguur ci asamaan gu kawe gi. Maa gis ne Yàlla am na ay doom yu gisul te sàmmul Sabat. Dañu bañagul leer gi ci moom. Te ci tàmbali jamono juy jafe ji, dañu fees ak Xel mu Sell mi, bi nu génnee yégle Sabat bi gën a mat. Loolu merloo woon mbooloom jaamono yi ak Adventist yu tudd rekk, ndaxte mēnulñu weddi dëggul Sabat bi. Te ci jamono jooju, ñi Yàlla tànn, ñépp gis bu leer ne nun noo am dëgg gi, ba noonu ñu génne te muñ mbugal mi ak nun.» A

Word to the Little Flock, 18, 19.

Genn soppiñiku tuuti, benn xel mi ñu jëfandikoo ba noppi gis nañu ko ci téere bi tudd Early Writings. Ci téere boobu, mu yokk fa ab wax yu leer ci kàdduam gu aju ci “jamono juy metti.” A Word to the Little Flock mooy woon njëlbeen bindu Millerites yu takku woon te takku gi tax leen a yàqu xol ginnaaw Great Disappointment bi ci 22 Oktobar 1844, te ay fukk at ginnaaw loolu, ba sàmmkat yi jëlee ay cér ci mbind mi ngir dugal leen ci téere bi tudd Early Writings, ñu leerale ne “jamono juy metti” ji ñu doon wax du woon juróom-ñaari mbugal yu mujj yi, ndax bu ñu tuuree juróom-ñaari mbugal yu mujj yi amatul yërmande wu jaxaseek àtte yi.

“1. Ci xët 33 am na joxe lii: ‘Gis naa ne bés bu sell bi, mooy Noflaay, mooy tey te dina ne, miir mi taxaw diggante Israayil ju dëggu ju Yàlla ak ñi gëmul; te Noflaay mooy mbir mu mag mi war a boole xol yi ay saints yu soppeeku Yàlla te di xaar. Gis naa ne Yàlla am na ay doom yu gisul te sàmmul Noflaay. Seen bañuwee leer gi ci mbirum moom. Te bi jamono jàngoro ju mag jàllee tambalee, feesoon nanu ak Xelum Sell mi, bi nuy génndi waare Noflaay ci yeneen anam yu gën a mat.’”

“Ñu jubluwaayu woñu bii ñu ko maye woon ci atum 1847, ba foofa ay doomu-bokk yu Advent yi ñu néew lool ci ñiy sàmm bésuub Noflaay, te ci ñoom itam ay néew a doon xalaat ne sàmm ko am na solo bu doo ngir xàjjal askanu Yàlla ak ñi gëmul. Léegi, matug jubluwaay boobu mi ngi tàmbele feeñ. ‘Njëlbeenug jamono jooju nag bu metti,’ bi ñu fii wax, du tekki jamono ji ñuy tàmbele tuur mbugal yi, waaye muy ab diir bu gàtt lu jiitu njàllabug mbugal ya, fekk Kirist nekk na ci kër-yu-sell ya. Ci jamono jooju, bi liggéeyu mucc di jeex, metit dina dikk ci suuf, te xeeti àddina dinañu mer, waaye dinañu leen téye ba loolu bañ a tere liggéeyu ñetteelu malaaka ma. Ci jamono jooju, ‘tawub mujj ga,’ walla yeesal gu jóge ci kanamu Boroom bi, dina ñew ngir jox doole baat bu kawé bi ñetteelu malaaka ma, te waajal gaayi Yàlla yi ngir ñu man a taxaw ci jamono ji ñuy tuur juróom-ñaari mbugal yu mujj ya.” Early Writings, 85.

Ci jamono alxames bi ci Réewum Iniwaare, ngàttug réew mi ci yoonu Yàlla dina topp seen rébbinu réew. Ca jamono boobu bu ñu di sàkk yoonu alxames, Adventisme bi ci Réewum Iniwaare dina xàjjaloo ñaari wàll: benn wàll dina jot màndargay rab wi, beneen bi dina jot séel bu Yàlla. Rébbinu réewum Iniwaare boobu dees na ko tegtal ak ñetti musiba yu njëkk ya Misra. Àtte yooyu dinañu wéy ba kera ngay taxawug nattug nit ñi tēj; te noonu ñaari juróom-ñaar yu mujje yi te amul yërmande ci seen biir dinañu leen tuur.

Sama wax jëm ci jaar-jaaru yonent ci Misra lu gën a néew, waaye ci ne Ellen White dafay jàpp Misra ni màndarga réew mi di séddoo àddina bépp ngir nangu màndargab rab wi; ndaxte ci li mu def mooy jëfandikoo njàlbéen ngir leeral muj gi, te loolu mooy xatimu yonent bu Yeesu nekk ni Alfa ak Omeege. Ci nettalib Yoonu Génndi gi, bi Boroom bi di dugg ci kóllère ak Israeel gu yàgg, dafay xamle boppam ak tur wu bees.

Noonu Boroom bi wax Muuse ne ko: Léegi dangay gis li ma di def Faraon; ndaxte ak loxo bu dëgër dina leen bàyyi, te ak loxo bu dëgër dina leen dàqee génne leen ci réewam.

Noonu Yàlla waxoon ak Musaa, ne ko: Man maa di Boroom bi. Te feeñ naa woon Ibraayma, Isaaxa ak Yàquuba ci turu Yàlla Aji Man ji; waaye ci sama turu YEHOWA, xamuwuñu ma

woon.

Te saxal naa itam sama kóllëre ak ñoom, ngir jox leen réewum Kanaan, réewu seen tukki ak seen doxantu, fa ñu nekkoon doxandéem. Te dég naa itam jooyu waa Israayil yi, ñi Misra yi téye ci jaamug loru; te fàttaliku naa sama kóllëre. Kon nag waxal waa Israayil yi ne: Man maa di Aji Sax ji, te dinaa leen génne ci suufu yéene yi Misra yi di leen diisloo; dinaa leen musal ci seen jaamug loru, te dinaa leen jot ci sama loxo bu yaatu, ak àtte yu mag. Te dinaa leen jël ngir nekk sama xeet, te man dinaa nekk seen Yàlla; te dingeen xam ne man maa di Aji Sax seen Yàlla, mi leen génnee ci suufu yéene yi Misra yi. Te dinaa leen duggël ci réew mi, mi ma giñoon ne dinaa ko jox Ibraayma, Isaaxa ak Yàqub; te dinaa leen ko jox ngir seen moomeel ba fàww: Man maa di Aji Sax ji.

Móos waxoon na loolu ñi Israayil; waaye déggũu Móos ndax metitug xol ak jaamono ju tar. Eksod 6:1–9.

Fii, Boroom bi moo di jëfandikoo Musaa ni ki taxawal kóllëreem, ni ko Yàqub, Isaaxa ak Ibraaima nekkoon. Ba ci jaar-jaaru Musaa, turu JEHOVAH xamukkoon na ko Ibraaima ak ay sëtam; te ci jaar-jaaru yeesalaat kóllëre Ibraaima, ba Héber yi war a goree ci jaamu Misra, Boroom bi jëfandikoo ab xibaar bu bees ci ay jikkoom, ndax tur ci waxu yonent bi dafay tektale jikko. Bi Abràam duggee ci kóllëre ak Boroom bi, Boroom bi soppi turam nekk Ibraaima. Ca ndoorteel waxi yonent wi ci jaamu Misra, turu nit ki doon ki taxawal kóllëre gi soppeeku, te ci jeexital waxu yonent woowu, Yàlla indi turu boppam bu bees.

Abaram duggal ci kóllëre gi ci bàyyima fukk ak juróom-ñaari, te fa lañu waxe yonent bu yëgale ngantug Egipt diirub ñeenti téeméeri at. Ci bàyyima fukk ak juróom-ñaari, ñu jox Abaram xew-xewu xaraf, te turam ak turu Saara soppiku nañu.

Ñeenti téeméeri at ak ñaar-fukk, yékkati nañu Moyse ngir matal waxu-kàddu gi Yàlla waxoon Ibraaima ci ñeenti téeméeri at. Ibraaima, Isaaxa, Yàquba ak Moyse ñoom ñépp dañuy tektal junni ak téeméeri ñent-fukk ak ñent ñi di dugg ci kóllëre ak Boroom bi ci bés yu mujj ya.

“Ci bés yu mujj àddina sii, kóllëre Yàlla ak ay nitam yi di sàmm ay ndigalam war na yeesaatu.” Review and Herald, 26 Febbari 1914.

Tasoo gaaykat yiiru bésuub Noflaay bi te nangu màndarga rab wi ak yiiru bésuub Noflaay bi jot séel bu Yàlla, am na ci yoonu Dibeer bi. Tasoo boobu feeñ na ci léeb bu fukki janq yi.

«Léebu fukki janq yi ci Macë 25 itam day won xew-xewu nit ñi boka ci yëngu-yëngu Adventist bi.» The Great Controversy, 393.

«Ñu ma di woo yoon yu bari ci léebub fukki janq yi, juróom ñoo am xel te juróom ñoo doywaar. Lii léebu bi, am na woon te dina am matal gu tollook araf bi nekk, ndaxte am na jëfandikoo gu jagleel jamono jii, te mel ni yégleb malaaka bu ñetteel bi, am na woon matal te dina wéy di dëgg-gu-jamono ba kerug waxtu gi.» Review and Herald, 19 Ut 1890.

Léebu ga matoon na amu ci 22 Oktoobar 1844, ba ñu weesoo janq yi am xel ak janq yi ñàkk xel ci taarixu Millerite. Njálbéenu Adventism dafay tegu ni mujjug Adventism, te xàjjaale gi ci mujja am

na ni matug léebu fukki janq ya, te xàjjaale gu ci mujja am bi, yoonu Dibéer moo ko jur.

“Te itam, léeb yii di nu xamale ne amul benn waxtu ci yoon bu yees ngir jéemaat gannaaw atum àtte ba. Bu liggéeyu xebaar bu baax bi matée, ci saa si la xeexalug ñi baax ak ñi bon topp; te taxawaayu bépp kuréel daldi sax ba fàww.” Christ’s Object Lessons, 123.

Léebu ñaari fukki janq yi dafay won ne janq yu xel yi ci Adventisme lañuy jot ci màndargay Yàlla, te janq yu ñàkk xel yi ci Adventisme lañuy jot ci màndargay rab wi bu ñaw bi bu ñu sàmp ci bésu Dibéer ba ci États-Unis. Janq yu ñàkk xel yi itam dañu leen di mel ni waa Laodicée.

“Nekkin bu Kërceen gi tektale ci janq yi amul xel, moom itam wax nañu ko ne mooy xaaalis Laodicee.” Review and Herald, 19 Awgust 1890.

Ci jamono yu mujje, bu Yàlla fésalewaat kóllèrem ak ñi di wattu ay ndigalem, Yàlla dina fésal turam bu bees, ni mu ko defe woon bi mu yeesalaat kóllèrem ca jamonoy Musaa. Taxawaayu janq yu ñàkk xel yi mooy ne amuñu diwlin, te taxawaayu waa Lawodise mooy ne gumb nañu lool ba seen gisul ne amuñu diwlin. Leer na ne su fekke ne janq yu ñàkk xel yi ay waa Lawodise lañu, kon janq yu am xel yi ay waa Filadelfi lañu.

Bindal ci malaaka mëngi ci kèrgëm yi nekk Filadelfi waxal ne: Lii mooy waxu ki sell mi, ki dëggu mi, ki yor caabi Daawuda, ki ubbi, te kenn manul téj; te ki téj, te kenn manul ubbi; xam naa sa jëf yi: xoolal, jox naa la bunt bu ubbeeku ci sa kanam, te kenn manul ko téj; ndaxte am nga doole ju tuuti, te sàmm nga sama kàddu, te weddiwuloo sama tur.

Xoolleen, dinaa def ne ñi boka ci jàngu Seytaane, ñi wax ne yawut lañu te duñu, waaye dañuy fen, ñu ñëw sujjóot ci sa kanam, ci sa tànk, te xam ne bëgg naa la. Ndaxte sàmm nga kàddug sama muñ, man it dinaa la aar ci waxtuw nattu, wi di ñëw ci àddina si yépp, ngir natt ñi dëkk ci suuf.

Xool-leen, maa ngi ñëw gaaw: taxaawal bu baax li nga yor, ngir kenn bañ a nangu sa kaalag ndam. Ku noot, dinaa ko def ndubbu ca kër Yàlla sama Yàlla, te du génmati fa mukk: te dinaa bind ci moom turu sama Yàlla, ak turu dëkk sama Yàlla, mooy Yerusalem bees bi, bi waccéy asamaan jógé ci sama Yàlla: te dinaa bind ci moom sama tur wu bees. Ku am nopp, na dégg li Xelum mi wax jëma ci mboolooy gëmkat yi. Peeñu Yowaana 3:7–13.

Ñi boka yi ci Filadelfi daan nañu tegu ci junni ñent fukk ak ñent junni nit ña, te ñu digale leen ne Yàlla dina bind turam bu bees ci seen kaw. Bu Boroom bi duggee ci kóllère ak junni ñent fukk ak ñent junni nit ña, dina xamle turam bu bees. Boroom bi waxoon Ibraaima ne Moom mooy Yàlla Aji Mën-képp.

Bi Abràm amewoon na juróom-ñeent fukk ak juróom-ñeent at, Boroom bi feeñu na ci moom, ne ko: “Man maa di Yàlla ju Kàttan gi Yépp; doxal ci sama kanam, te nga nekk ku mat. Dinaa samp sama kóllère diggante man ak yaw, te dinaa la yokk lool ba ëpp. Noonu Abràm daanu, dëpp kanamam suuf; te Yàlla wax ak moom ne: “Man nag, xoolal, sama kóllère moongi ak yaw, te dinga nekk baay bu xeet yu bare. Tey ba noppi, sa tur duatul nekk Abràm, waaye sa tur dina nekk Ibraayma; ndaxte def naa la baay bu xeet yu bare.” Njàlbéen ga 17:1–5.

Bi Boroom bi jëkk a dugge ci kóllère ak xeet wu Tànn ci jamonoy Ibraaima, Moo xamale Boppam ne Yàlla Aji Mën Lépp la. Bi Mu yokkee diggante kóllèream ci jamonoy Muusaa, ci yoon wu jëkk la xamale Boppam ne JEHOVAH la. Bi Yeesu ñëwee ngir dëggal kóllère ga ak ñu bare ñi ci benn ayu-bés, Moo indi turu Yàlla wu bees, te tur woowu, benn yoon rekk lañu ko waxoon ci Kóllère Gu Yàgg ga, te loolu nag, waa Babilon moo ko waxoon.

Ba ci Nebukadneccar buur bi tiit lool ba yéewu gaaw, wax ak nekk ci kanamam ak ay ndimbaloom: “Ndax du ñett nit lanu sànni woon, ñu lëkkal leen, ci biir safara si?” Ñu tontu ne buur bi: “Waaw, buur bi, noonu la.” Mu dellu ne: “Xool-leen, maa ngi gis ñeent nit ñuy dox ci biir safara si, te ñoom dañu yiwi, te dara jotu leen; te melokaanu ñeenteel ba mel ni Doomu Yàlla.” Daniel 3:24, 25.

Yomb na loolu yombul ne mbirum ne saraxal ne saar bu ñetteel bi ci Daniel moo ngi jox xamle ne mooy yoonu Dimaas ci États-Unis. Ci Daniel saar bu ñetteel bi, Shadrach, Meshach ak Abednego dañuy tegtal ñaar-fukk ak ñeent junniy nit ak ñeent fukk ak ñeent. Ñaar-fukk ak ñeent junniy nit ak ñeent fukk ak ñeent mooy ñi yeesal kóllère gi ngir yoon bu mujj bi. Ci Daniel saar bu ñetteel bi, gis nanu benn misaal bu yonent buy won yoonu Dimaas ak taaru taw bu mujj bi. Almasi bi nekkoon te dina nekk ci safara njàqare ak ñetti goram yu mat yaam, te ñoom dañuy tegtal du ñaar-fukk ak ñeent junniy nit ak ñeent fukk ak ñeent rekk, waaye itam yenn yégle yi ñetti malaaka yi. Ci safara si, bi doon misaal bu wone jafe-jafe yoonu Dimaas bi, dees na ko xamale ak benn ci turam yi, te loolu mooy tur wu nit kenn mënu ko xam lu jiitu ngir ba Almasi agsee ci taarix muy Doom Yàlla. Ci misaal bi ci saar bu ñetteel bi, gis nanu ñi yeesal kóllère gi ci mujjug àddina biy jëfandikoo ak Almasi ci jafe-jafe bu mujj bi, te am na tur wu kenn xamulwoon.

Bala maay dox ba sore lool ci sunu xalaat ci ni musiba Misr gi di feeñ ni moom a ngi tekki yoonu Dibeer bi ci États-Unis, war nañu fàttaliku ne bala jëkkëru fukki mbugal yi tambalee ci Misr, amoon na yëngu-yëngu gu dëgg ci mbirum Noflaay bi.

Firawo wax na: Xoolleen, nit ñi ci suuf si léegi bare nañu, te yéen ngeen di leen noppal ci seen yéene yu metti. Noonu Firawo santa bés boobu kilifay liggéeykat yi ak seen ndaw yi ne: Dootuleen jox mbooloo mi weer ngir def brique, ni mu nekkoon bu jëkk; nañu dem dajale weer seen bopp. Waaye limu brique yi ñuy defoon bu jëkk, dingeen ko teg ci seen kaw; buleen ci wàññi dara, ndax dañoo tà; moo tax ñuy woo naan: “Na nu dem, jébbal sunu Yàlla sarax.” Nañu yokk leen liggéey ci kaw góor ñi, ngir ñu liggéey ci moom; te buleen leen may ñu déglu wax yu neen. Noonu kilifay liggéeykat yi ak seen ndaw yi génn, wax ak mbooloo mi naan: Nii la Firawo wax: duma leen jox weer. Demleen, jélal seen bopp weer fa ngeen ko man a gis; waaye dara duñu wàññi ci seen liggéey. Kon mbooloo mi tasaaroo ci réewum Misra mépp ngir dajale xasum dugub ngir weer. Te kilifay liggéeykat yi di leen gaawloo naan: Matalleen seen liggéey, seen cër yu bépp bés, ni bi weer amee. Te ndaw yi ci bani Israayil, ñi kilifay Firawo teg woon ci seen kaw, ñu dóor leen, laaj leen naan: Lu tax matallewuleen seen cër ci def brique, démb ak tey, ni bu jëkk? Noonu ndaw yi ci bani Israayil ñëw, yuuxu ci Firawo naan: Lu tax ngay jëfandikoo noonu sa jaam yi? Duñu may sa jaam yi weer, te ñuy wax ci nun: “Defleen brique.” Te xoolal, sa jaam yi ñuy leen dóor, waaye tooñ bi ci sa nit ñoo ko def. Waaye mu ne leen: Dangeen tà, waaw, dangeen tà; moo tax ngeen di wax naan: “Na nu dem, jébbal Boroom bi sarax.” Léegi nag demleen liggéey, ndax duñu leen jox weer, te faw ngeen joxe

limu brique yi. Noonu ndaw yi ci bani Israayil gis ne seen xalis bon na, gannaaw bi ñu waxee ne: Buleen dara wàññi ci seen brique yu seen cër yu bépp bés. Esodu 5:5–19.

Balaata àtteel Alxames bi, xalaat yu metti yoo gën a yokku dina am ci kaw ñi di sàmm bésuub noflaay bu juróom-ñaareel bi, ni ko deme woon lu jiituoona musiba yi Misra. Muuse mooy ki Misra yi ak Héber yi ñoom ñépp xamoon ne mooy boroom jafe-jafe yooyu yépp, ni Axaab jiiñee woon Eli.

Ba mu amee ne, bi Axaab gis Eliya, Axaab ne ko: Ndax yaa di ki sonal Israayil? Mu tontu ne: Man sonaluma Israayil; waaye yaw ak kër sa baay, ndaxte dangeen bàyyi ndigali Boroom bi, te yàgg na nga topp Baal yi. 1 Buur ya 18:17, 18.

Nettali Moys mi dafa misaalu jaar-jaaru ndigalu Dibeer, te nettali Ilyaas itam misaalu jaar-jaaru ndigalu Dibeer. Boo benn walla kucc ak kucc, Moys ak Ilyaas ay misaal lañu. Ca Soppikug Melokaanu Kirist, ñoom ñaar-benn dañoo teewal ñaar-fukk ak ñeent junni nit ñi deñuul ak ñi dee ci Boroom bi. Moys dekkaloon na ko, waaye Ilyaas mosul dee. Ñoom itam ñoo di ñaari yonent yi di sonal nit ña ci Peeñu yi 11. Yoon wu bare ci dëgg dafa am ngir teewalu ci Moys ak Ilyaas ni ay misaal, te nu yaakaar a dellu ci loolu gannaaw.

Xooluleen, dina leen yónni Iliyas, yonent bi, balaa bésu Boroom bi réy te tiit baaxul di ñëw; moom dina delloo xolu baay yi ca seeni doom, te xolu doom yi ca seeni baay, ngir bañ ma ñëw dóor suuf si ak rëbb. Malasi 4:5, 6.

Tuuti baat nit ñi jeexul, “Iliya, yonent bi” war na feeñ ak benn ndigël bu bees buy delloo “xol yi baay yi ci seen doom yi, ak xol yi doom yi ci seen baay yi.” Yonent yi yépp seedeel nañu ci mujjug àddina, te ñoom ñépp déggoon nañu ak seen bopp.

Te xel yi ci yeneen yi dañuy topp yeneen yi. Ndaxte Yàlla du boroom jaxasoo, waaye mooy boroom jàmm, ni ko mel ci bépp mbooloom gaayi Yàlla yu sell yi. 1 Corinthians 14:32, 33.

Bataaxalu Eliya dikk na lu jiitu bu mag te tiitlu bu Boroom bi; moo tax ne mooy benn bataaxal bu am solo boobu sax ci téereb Peeñ mi, bi ñu tekki ne mooy “Peeñu Yeesu Kirist.” Bi “waxtu wi jegesi”ee, bataaxalu Eliya bu am solo day wone jaam yi Yàlla “mbir yi war a xew lu gaaw.”

Peeñu Yeesu Kirist, mi Yàlla jox ko, ngir won ay jaamam yi mbir yi war a xeew ci lu gaaw; te yónnee na ko, jaarale ko ci ab malaakam, ci ay wax yu misaal, ci baayam Yowaana: moom mi seedeel Kàddug Yàlla, ak seede si Yeesu Kirist, ak lépp lu mu gis. Ku koy jàng barkeel na; te ñi dëgg baat yi ci waxu wax ji, te sàmm liñu bind ci biiram, barkeel nañu: ndaxte waxtu wi jege na. Peeñu 1:1–3.

Seetlul ni bi Malaasi di jëfandikoo Iliyas ngir muy misaal, mu boole ci loolu itam ay wax yu jub ci sàmm ndigali yi.

Fàttalikuleen yoonu Musaa, sama jaam, bi ma ko santoon ci Oreeb ngir Israyil gépp, ak ndigali yi ak àtte yi. Xool-leen, dinaa leen yónni Ilyaas, yonent bi, bala bésu Boroom bi mag te ragalé mat a ñëw; te moom dina delloo xolu baay yi ca doom yi, ak xolu doom yi ca seen baay yi, ngir bañ ma ñëw daldi dóor suuf si ak rëbb. Malaki 4:4–6.

Ñetti aaya kàddu yu ñett yii mooy yu mujj ci Kóllère Gu Yàgg ga, te ñuy yégle itam digeb mujj gi ci Kóllère Gu Yàgg ga, boole ak feddali buy dëgër ci sàmm fukki ndigël yi. Ci téereb Pexe ga am na juróom-ñaar i “barkeel”, te bu mujj bi mooy barkeel bi ñu jox ñiy sàmm fukki ndigël yi.

Man maa di Alfa ak Omega, njàlbéen ak mujj, ki jëkk ak ki mujj. Yaw ñi barkeel lañu, ñoom ñiy def ay ndigalam, ngir ñu am sañ-sañ ci garabug dund, te ñu dugg ci dëkk ba jaar ci bunt yi. Peeñu Yàlla 22:13, 14.

Yeen ci mujj ci Kóllère Gu Yàgg gi dafa nu xamal ne: “Fàttaliku leen” fukki ndigal yi, waaye ci loolu mi ngi fésal ndigal bi ëpp solo, mooy bi ëmb tektal bi ne: “Fàttaliku.”

Fàttaliku bésub ga, ngir sàmm ko sell. Juróom-benn fan nga wara liggéey, te def sa liggéey yépp; waaye fan wu juróom-ñaareel bi mooy bésubu Njàngat bi ci Boroom bi sa Yàlla: ci moom doo def genn liggéey, yaw, walla sa doom ju góor, walla sa doom ju jigéen, walla sa jaam ju góor, walla sa jaam ju jigéen, walla sa jur gi, walla doxandéem bi nekk ci sa biir buntu kër. Ndaxte ci juróom-benn fan la Boroom bi sàkke asamaan ak suuf, géej gi, ak lépp lu nekk ci seen biir, te noppalu ca fan wu juróom-ñaareel ba; moo tax Boroom bi barkeel bésub Njàngat bi, te sellal ko. Eksod 20:8–11.

Yoon wi mujj gu mujj ci Kàddu gu Yàlla gu Mag ak gu Bees bi di jébbale ndigali Yàlla, te mu am itam njàmbar gu xóot ci bésub noflaay bu juróom-ñaareel ba. Malaasi nee na ñu “fàttaliku,” te Yowaana xibaar nu ne, barkeel ngeen su ngeen ko defee. Bésub noflaay bu juróom-ñaareel ba di fàttali mbindum Yàlla ak kàttanam gu bind. Noflaay bi itam dafay nekk poñu werante ci mujjug fan yi ci jaar-jaaru suuf si. Bi Yowaana di bind “barkeel” gi ci kaw ñiy def ay ndigalam, dafa ngi rekk bind li Yeesu, Alfa ak Omeega, njàlbéen ak mujj, ki jëkk ak ki mujj, yégle woon. Kon nag, yoon wi mujj ci Kàddu gu Bees bi jëm na ci Bésub Noflaay bu Juróom-ñaareel ba, ak itam ci jikko ju Yàlla buy mąggale mujj gi jaarale ko ci njàlbéen gi.

Dëgg-dëgg bu njëkk bi ñu wax ci Kàddug Génèse, mi tekki tàmbali, mooy mel ni mooy jëfandikoo Mbindkat bi, mbind mi, ak indi xat-xat bu bees ci bésub Noflaay bi. Bu ñu leen jëlee benn ci kaw benn, sàrri-sàrri, tàmbalig Kóllère gu Yàgg gi ak mujju Kóllère gu Yàgg gi ak Kóllère gu Bees gi ñépp di dëgéral Yàlla ni mooy Mbindkat bi, Fukk Commandement yi, ndigalu bésub Noflaay bi, te Yeesu mooy tàmbali ak muj.

Malasi jëfandikoo na Eliya yonent bi muy sarax ci jéblug mujj gu Kóllère gu Yàlla gu Mag, te mooyoon yonent bi jàppoo ak Jezabel ak Ahab. Téereb Peeñ mi jëfandikoo na Jezabel ngir nekk màndarga baañub paap, te fukk buur yi di màndargay Mbootaayu Xeeti Àddina. Jàppoob Eliya ak Ahab ak Jezabel dafay teewal jàppoob ñi téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent-junñi ak Mbootaayu Xeeti Àddina, bi États-Unis dooleel te baañub paap ji jiite. Naka buurub fukk giir yu bëj-gànnar yi ci Israyil, Ahab dafa doon teewal kàttan gu nguuru gi ci kaw fukk giir, ba tax mu nekk misaal bu mel ni États-Unis (Ahab) di dooleel Mbootaayu Xeeti Àddina (fukk giir wala fukk buur yi ci Peeñ gi ay ñaareel-fukk ak juróom-ñaar) ngir mu def fitna ji ci kaw ñi di sàmm Noflaay gi ngir Bañaab Paap ji (Jezabel). Bu Malasi jëfandikoo Eliya ngir teewal yégle bu ñëw balaa bés bu mag bi ak bu tiit ba Boroom bi, Eliya dafay teewal ñi Roomu tey ji di fitnaal (naga, rab wa ak yonent wu dëgéralul wi), ni mu Jezabel fitnaalee ko diirub ñetti at ak genn-wàll. Ndax ba muy fésal Solo

Noflaay gi, jëfandikookat baat bi ne “fàttaliku” ci Malasi 4:4 yokk na jafe-jafe yoonu dibeer bi ci seenu xët wu yonent wi Malasi wone.

War naa lañu war a dolli ci seetlu dëgg yi ñuy jottali ci meloom màggale njàlbéenug Kóllëre Gu Yàgg ak mujju Kóllëre Gu Yàgg, te gannaaw loolu ñu màggale njàlbéenu Biibël ak mujju Biibël. Ci Génèse am nanu Ki Bind, mbind mi ak Sabbaat bi di fàttaliku mbind mi. Ci Malaki am nanu ndigalu Sabbaat bi, te xàmmi nañu ko ne mooy poñc bu am solo ci jafe-jafe bi di jur tëj mën a jubbanti nit ñi ak juróom-ñaari musiba yu mujj yi, walla ni Malaki ko waxe, “bés bu réy te tiitlu buur Yàlla bi.” Eliya moo màndargaal nit ñi Yàlla, ñiy yégle yégleb malaaka bu ñetteel bi ci àddina buy dee.

“Tey, ci xel ak kàttanu Eli ak Yuuxa Miy Sóob, yonnent yu Yàlla tànn di woo seetlu adduña ju ñu dogal àtte ji ci mbir yi tar te tedd yi di lekk ci lu yàggul, te jëm ci waxtu yu mujj yi ñu maye nit ñi ngëneel, ak feeñug Kirist Yeesu ni Buur buuri yi ak Boroom boroom yi.” Prophets and Kings, 715, 716.

Ndàq li nekk ci Biibël bi, te itam mooy ndàq li nekk ci Kóllëre Gu Yàgg ga, jox na xamle ne moom mooy benn nettali bi itam nekk ci mujju ñaari Kóllëre yi; waaye bépp ndàq ak bépp mujju am na dëggam bu mu war a fésal te yokk ci bataaxal bi. Ci Génèse, xool bi dafa jëm ci jëf yi Yàlla di def; ci Malasi, xool bi dafa jëm ci wax ji di artu ci mbirum jafe-jafe ju dikk. Mujju Peeñug Yowaana mi xamle na Alpha ak Omega. Ci njëkk téereb Kóllëre Gu Bees gi, nu jàng lii:

Téereb cosaanu Yeesu Kirist, doomu Daawuda, doomu Ibraayma.

Abaraam moo jur Isaak; te Isaak jur Yàqub; te Yàqub jur Yudaa ak ay mbokk; te Yudaa jur Fares ak Sara ci Tamar; te Fares jur Esrom; te Esrom jur Aram; te Aram jur Aminadab; te Aminadab jur Naason; te Naason jur Salmoon; te Salmoon jur Booz ci Raab; te Booz jur Obed ci Rut; te Obed jur Yese; te Yese jur Daawuda buur bi; te Daawuda buur bi jur Sulaymaan ci jigéen ja doon jabaru Uri; te Sulaymaan jur Robowam; te Robowam jur Abiya; te Abiya jur Asa; te Asa jur Yosafat; te Yosafat jur Yoram; te Yoram jur Osiyas; te Osiyas jur Yotam; te Yotam jur Akas; te Akas jur Esekiyas; te Esekiyas jur Manase; te Manase jur Amon; te Amon jur Yosiyas; te Yosiyas jur Yekoniya ak ay mbokkam, ca jamono ja ñu leen yóbbëe Babor; te gannaaw bi ñu leen yóbbëe Babor, Yekoniya jur Salatiyel; te Salatiyel jur Sorobabel; te Sorobabel jur Abiud; te Abiud jur Eliyakim; te Eliyakim jur Asor; te Asor jur Sadok; te Sadok jur Akim; te Akim jur Eliyud; te Eliyud jur Eleyaasaar; te Eleyaasaar jur Matan; te Matan jur Yàqub; te Yàqub jur Yuusufa, jëkkëru Maryaama, ci moom la ñu juddoo Yeesu, mi ñuy wax Kirist.

Noonu ma mbóoloo yi nekk diggante Ibraaima ak Daawuda ñooy fukk ak ñeent aati maas; te diggante Daawuda ak yóbbu ga ca Bâbilon ñooy fukk ak ñeent aati maas; te diggante yóbbu ga ca Bâbilon ak Almasi bi ñooy fukk ak ñeent aati maas.

Nii la juddu Yeesu Kirist demee ame: ba yaayam Maryama ténk ak Yuusufa, bala ñu dajale, gis nañu ne am na ëmb gu joge ci Xelum Sell mi. Kon nag Yuusufa, jëkkëram, ndaxte nit ku jub la woon te bëgguloon koo toroxal ci kanam nit ñi, fas na xelam ngir bàyyi ko ci sutura. Waaye bi muy xalaat loolu, xool-leen, malaakatu Boroom bi feeñu ko ci gént ne ko: “Yuusufa,

yaw sëtud Daawuda, bul ragal jël Maryama sa jabar, ndax li nga xam ne ëmb na ko, ci Xelum Sell mi la joge.”

Te moom doom góor, te yaay woowu dina ko juddu; te dangay tudde turam YEESU, ndaxte mooy musal ay nitam ci seen bàkkaar. Lépp li am nag, am na ngir matal li Boroom bi waxoon jaarale ko ci yonent bi ne: “Xoolleen, jigéen ju xamuma góor dina ëmb, te dina jur doom góor, te dinañu ko wooye turam Emanuwel,” maanaam “Yàlla ak nun.” Noonu Yuusufa, bi mu yeewee géej, def na ni ko malaakam Boroom bi santoon, te jël jigéenam. Waaye xamuko woon ba kera mu jurée doomam góor ji njëkk; te tudde na turam YEESU. Macë 1:1–25.

Ndorteelug Kóllère gi dëppook na ak ndorteelug Kóllère gu Yàlla ak mujjug Kóllère gu Yàlla ak mujjug Ndorteelug Kóllère, ndaxte mu ngiy fësal dooley bindug Yàlla, ndaxte doole ji Almasi bi jëfandikoo ngir bind lépp ci juróom-benni fan, mooy doole jooju sax ji mu jëfandikoo ngir “musal ay nitam ci seeni bàkkaar.” Kàddug Emmanuel, ni xaaj bi citee ko ci mbindum Esayi, tekki na ne “Yàlla ànd ak nun.” Moo ngi dëkk ci biir ay nitam, ci boole ay Yàllayem ak sunuy nitayem, te boole boobu moom la defoon ba mu soloo naxaru nit ci Maryaama.

“Dara yéegul gu mat sëkk rek a man a àggal njëggal yi Yàlla laaj. Móom bàyyiwul ay laajam ci lu leerul. Diglewu ko benn dara bu dul li war ngir indi nit ci jàppandikoo ak Móom. War nañu a tegtal bàkkaarkat yi ci misaalu jikkoom, te yóbbu leen ci Kirist, ndax ci ay yiwam rekk lañuy man a agsi ci bii misaal.

“Musalkat bi yépp yu ñu bokk ci nit ñi te dund dund gu amul bàkkaar, ngir nit ñi bañ a ragal ne ndax néew doole gu mel ni nit, duñu man a not. Kirist ñëw na ngir def nu nekk ‘bokkat ci jikko ju Yàlla ji,’ te dundam mooy seede ne nit, bu booleek Yàlla, du def bàkkaar.” Ministry of Healing, 180.

Tambali Kóllère bu Bees bi fësal na fan, kañ, ak lu tax Yeesu jël ci boppam sunu bindu nit. Def na ko ngir won ne doole nit boo booleek doole Yàlla du bàkkaar. Bàkkaar mooy toj yoon wi, wi Malasi wax ne war nanu “fàttaliku” ko. Yowaana xamle na nu ne ñi sàmm yoon wi, te ba noppi ñi dul bàkkaar, man nañu dugg jaar ca bunti asamaan ya. Macë jox na xam ne bàkkaarkat man na noot bàkkaar, ni Kirist nootee. Bu nu amee Kirist ci sunu biir, (yaakaaru ndam lu Yàlla) am nanu ci sunu biir doole ju bindoon àddina si. Gënam gi, Kirist moo ko maye, bi mu tann a dugg ci njabootu nit, te ba fàww, ba fàww muy doon du dëkk rekk Doomu Yàlla waaye itam doomu nit.

Amna na benn wax yégle gu am solo ci dëgg, bi ñu ubbi ci téereb Peeñ mi ngir askanu Yàlla, tuuti laata xeewu yoonu nattaayu nit ñi. Wax yégle gu am solo googu mooy itam “yégleb Eliya” gi Malasi wax, te ñu koy yégle tuuti laata “bës bu tiitlu Boroom bi”.

Ci tambali ñaari Kóllère yi ak ci mujjug Kóllère Gu Bees gi, am na ay jikko yu sell yu Yàlla ñu fësal bu leer. Ci Njálbéen, mooy Ki Bind lépp; te ci mujjug Peeñ mi, mooy Alfa ak Omega. Ci tambali Kóllère Gu Bees gi, Mu nekk Doomu nit ki. Te ci mujjug Kóllère Gu Yàgg gi, gis nanu doxalin bi ndaw lii Eliya di jëfandikoo ngir matale bataaxal bi mu wara yégle, mooy delloo xol yi baay yi ca doom yi, ak xol yi doom yi ca baay yi.

Njariñu yonent yi Eliise jëfandikoo ngir joxe waxu waareem mooy li Yaxya itam ndigaloon na ko mu def ci Biir Pecc mi. Eliise “dina delloo xol yi baay yi ca doom yi, ak xol yi doom yi ca seen baay yi,” te Yaxya deesoon na ko sant mu bind mbir ya nekkoon booba, te ci def noonu mu ngiy bind ci benn yoon mbir yi di ñëw. Yaxya jëfandikoo nañu ko ngir misaal ni njariñu alfa ak omega di doxee ci Kàddug yonent yi, te Eliise dina sàmm ay waxam ci benn njariñ boobu. Su nu méngalee tàmbalig Biibël bi ak mujjug Biibël bi, da nuy méngalee Kosaan ak Bees bi. Baay mooy tàmbalig doomam, te doom mooy mujjug baay bi. Junnéent fukki junni ak ñeent-fukki ñeent yi mooy maas gu mujj ci doomi Ibraayma, te jaar-jaar bi Yàlla duggalee kóllère ak Ibraayma dafay misaal jaar-jaar bi Yàlla di yeesal kóllère boobu ak junnéent fukki junni ak ñeent-fukki ñeent yi.

Kon nag, mooy ci ngëm, ngir mu nekk ci yiw; ba tax ngeen xam ne dig bi wóor na ci bépp askan wi; du ci ñi bokk rekk ci yoon wi, waaye it ci ñi bokk ci ngëmug Ibraayma, moom mi di sunu baay, nun ñépp. Room 4:16.

Baatu Elii moo ngi teewal njàlbéenu alfa ak omega, ndaxte baay yi ñooy alfa te doom yi ñooy omega. Baatu Elii dina delloo xolu baay yi ci doom yi. Almasi wax na ne Yaxya miy sóob mooy Elii, te Ellen White wax na ne William Miller mooy benn Elii ak Yaxya miy sóob. Baatu góor yu taxawal yii lépp, ñu teewal ko ni muy delloo xolu baay yi ci doom yi ak xolu doom yi ci baay yi. Liggéey boobu moo teewal jëfandikoo baatu bi ci delloo xolu nit ñi ci seen Baay bu nekk ci asamaan, waaye li muy tekki gën na loolu, ndaxte mooy misaalu liggéey bi. Ci kàddug yëgleb ci Biibël, misaal yi am nañu lu ëpp benn tekkiin, te war nañu leen di xàmmee ci melokaanu mbir mi.

“Lan mooy li tax Yàlla-yàgg Yowaana Miy Mbëkk mi am solo lool? Mu tëj xelam ci mbooleem cosaan yu ñu jangaloon ko nag ci ndongo yi di wax ci xeeti Yawut yi, te mu ubbi ko ci xam-xam bi jóge asamaan. Lu jiitu ngëmam, Xel Mu Sell mi seedeel na ci mbiram Yowaana ne: ‘Dina màgg ci kanam Boroom bi, te du naan biiñ walla naan wu tar; te dina fees ak Xel Mu Sell mi.... Te dina delloo ñu bare ci doom Israa’il yi ci Boroom seen Yàlla. Te dina jiitu kanamam ci xel ak kàttanu Eliya, ngir wone xolu baay yi ci doom yi, ak ñi déglu’ul ci xam-xamu ñi jub; ngir waajal Boroom bi ab xeet wu waajaloo.’ Luug 1:15–17.” Counsels to Parents, Teachers and Students, 445.

Bataaxal bi defees na ngir ñi tann dégg bañu dellu seen xol ca Baay bi nekk ci asamaan; waaye njàngat gu mag gu yonent gi ñuy jëfandikoo ngir yégal bataaxalu artu bi mooy ne Kirist mooy Alfa ak Omega, ki njëkk ak ki mujj, njàlbéen ak jeexital. Bataaxalu Eliya dafa sukkandiku ci wone Kàddu Yàlla gu yonent gi ci gis-gisu ne Yeesu Kirist mooy Kàddu Yàlla, te yoon yi jiite Biibël bi itam ay melokaanu jikkoom lañu.

“Sartu Yàlla sell na ni Yàlla boppam. Moo di xamleem coobareem, bindug ay tànku yu nekk ci jikkoom, te mooy wone mbëggeel ak xel mu sell. Jàmmu bind gi mi ngi aju ci toppandoo gu mat sëkkug mboolem mbindéef yi, lépp lu nekk, lu dund ak lu dul dund, ak sartug Boroom bi Bind. Yàlla teg na ay sàrt ngir yorey, du ci yenn mbindéef yu dund rekk, waaye itam ngir mboolem doxalinu nature bi. Lépp nekk na ci suufu ay sàrt yu sax yu kenn mënul bañ. Waaye doonte lépp lu nekk ci nature bi di dox ci ay sàrtu nature, nit rekk, ci mboolem li dëkk ci suuf, mooy ku war a tontu ci kanamu sart wu amul lu dul jëfandikoo xel ak yeneen. Ci nit, moom mi di kawé gi ci liggéeyu bind gi, Yàlla jox na ko kàttan ngir mu xam li Mu laaj, mu déggoo

njubte ak yiwug sartoom, ak ay sañ-sañam yu sell ci kawam; te ci nit lañuy laaj toppandoo gu yàggul a sàq.” Patriarchs and Prophets, 53.

Lépp lépp (te boobu dafa war a boole Alxuraan bi, ndaxte Alxuraan bi mooy benn mbir, te bu fekke ne mooy benn mbir, kon bokk na ci lépp) nekk na ci suufu yoonu yu sax. Alxuraan bi am na ay yoon walla ay sàrt yu sax yu yor ngir teg ay àtte ci ni ñuy ko fas yoon wu jub. Benn ci yooyu yoon mooy ne Alxuraan bi dafay won ne mujju benn mbir mooy benn ak tàmbalitam. Yeesu mooy Kàddug Yàlla, te mooy ki njëkk te mooy ki mujj, te loolu mooy “yoon wu sax” te itam mooy benn ci jikkoom.

Nu jëfandikoo njàlbéenug Eliiya bii ngir won ne tambali ak mujju Kóllëre gu Yàgg gi ak Kóllëre gu Bees gi dañuy déggoo. Mujjug Biibël bi, te moom itam di mujju téereb Peeñ mi, déggoo na itam ak tambalig Peeñ mi. Juróomi seede ngir benn dëgg yu mel ni, te sukkandiku ci njariñ mi, miy benn melokaanu Yàlla, ne Kàddug Yàlla dafa sax di misaalale mujjug benn mbir ak tambalig booba. Dëgg gii bokk na ci li muy tekki ne Yeesu Kirist mooy Alfa ak Omega.

«Ci ndaw Yàlla bi yonent bi Yowaana nekkoon ci dunu Patmos, ay seeni yëngu-yëngu yu xóot te yéeme ci dundug mbooloom gëmkat yi a ko ubbeeku woon. Ay mbir yu am solo lool te réy lool lañu ko wone ci nataal ak tektal, ngir ba askanu Yàlla man a xam bu baax njàqare yi ak xeex yi nekk ci seen kanam. Jaar-jaaru àddina ju kiristaan ba ca mujjug jamono ji Yowaana gis ko woon. Ak leer gu mag moo gisoon taxawaayu askanu Yàlla, seeni njàqare, seeni xeex, ak seen musiba ju mujj. Moom bind na yëgleb bu mujj bi war a matal góobug suuf si, muy pepp yu ñuy dajale ci sàq bu asamaan, walla ay say-say yu ñuy denc ngir safara bés bu mujj ba.»

«Ci peeñ ga, Yowaana gisoon na nattu yi askanu Yàlla di jànkoonte ngir dëgg bi. Mu gis seen dëgër gu taxawul ci topp ndigali Yàlla yi, ci kanam kàttan yu di fitna yu doon seet a gaññ leen ngir duggal leen ci moytu, te mu gis it seen mujjug daan ci kaw rab wi ak nataalam.»

«Ci suuf ay melokaanu jenn rabu xonq bu mag, jenn rab gu mel ni soow, ak jenn rab gu am weñ yu mel ni yu xar, ñu feeñaloon Yowaana ngir mu gis nguur-yi ci suuf yi, yi doon ci anam bu gën a far di tooñ yoonu Yàlla te di fitnaal ay nitam. Xare bi dañu koy yóbbu ba ci mujju jamono. Niti Yàlla, ñi melokaanu leen ci jigeen ju sell ak ay doomam, dafa nekkoon lu néew lool ci biir ña ñépp. Ci fan yu mujj yi, lu des rekk moo dese woon. Ñoom ñii la Yowaana wax ne ñoo di ‘ñi sàmm ndigali Yàlla, te yor seede Jesu Kirist.’»

«Jar jaamu kéefir yi, te gannaaw loolu jar jaamu Paapaas bi, Seytaane jëfandikoo na sa kàttanam diirub ay téeméer yu bari ngir far suuf Yàlla seede yu takku yi. Jaamu kéefir yi ak jaamu Paapaas yi, benn xel mu nuy wax xelub njaàngaan boobu moo leen doxaloon. Lu leen wuute rekk mooy ne Paapaas bi, mi doon def ni mu ngi liggéeyal Yàlla, moo gën a doon noon bu nguy te yéef. Jarale ko ci Romanis, Seytaane jàpp na àddina jaam. Mbooloom Yàlla mi neexe ne moom lañu wax ne mooy kerkab Yàlla, jël nañu ko dugal ci sàppale boobu, te lu ëpp junni at, askan wi Yàlla moom dafa sonn ci merum njaàngaan ba. Te bi Paapaas bi, gannaaw bañnees na ko dooleem, ñu ko gañneel ba mu war a bàyyi fitnaal, Yowaana gis na beneen kàttan buy génn, ngir jottali baatub njaàngaan ba, te yóbbu kanam jëf ju metti te di saaga Yàlla jooju. Kàttan googu, mooy mujj ga war a xeex ak kerkab gi ak yoonu Yàlla, dañu ko misaal ci rab gu am ñaari wéru mel ni xar. Rab yi ko jiitu woon, géj lañu jóge woon; waaye bii, suuf la

génne woon, muy tektale ndawte gu dal te jàmm gu réew mi misaal bi di tekki. “Ñaari wéru yi mel ni xar” dañuy baax a misaal jikkoo nguurug Etazini, ni mu feeñee ci ñaari cosaan yu ko sukkandikoo, mooy Réew mi ànd ak sañ-sañu nit ñépp ak Protestantis. Cosaan yooyu ñoo di kumpag sunu kàttan ak sunu yewwu-yaram ci ni nu nekk réew. Ñi njëkk a gis kër guñu wottu ci tefes yi Amerik, bég nañu ne agsi nañu ci réew mu gorewul ak naaféqu poperi ak nootug nguurug buur. Dogu nañu samp ab nguur ci yoonu yaatu yi di sàmm sañ-sañu nit ci mbirum réew ak ci mbirum diine.»

“Waaye bind bu taru bi soppiwul ci xobareb yonent bi di won ne soppi gu am ci bii xew-xew bu jàmm bii. Rab wu am ñaari geñi xar mi dafa wax ak baatu nago, te ‘dafay jëfandikoo mbooloom kàttanu rab bu njëkk ba ci kanamam.’ Yonent bi wax na ne dina wax ñi dëkk ci suuf si ne ñu sos xarala bu rab ba, te ne itam, ‘dafay tax ñépp, ndaw ak mag, boroom alal ak ku ñàkk, gor ak jaam, jot màndarga ci loxo ndeyjooram walla ci seen jë, ba kenn bañ a man a jënd walla jaay, ludul ki am màndarga ma, walla turu rab ba, walla limub turam.’ Noonu la Protestans di topp tãnk Papasi bi.

“Ci jamono la ñetteelu malaaka bi feeñ di wër asamaan wi, di yégle ne: ‘Ku nekk bu jaamu rab wa ak nataalam, te nangu màndargaam ci jëemam walla ci loxoom, kooku dina naan biiñu merum Yàlla, bi ñu tuur te jaxasuwal dara ci kaasu meram gi.’ ‘Fii la ñi sàmm ndigali Yàlla ak ngëmug Yeesu nekk.’ Ci ñàkk méngoo gu leer ak àddina si, taxaw na fa ndaw mbooloo mi du dëppoo benn yoon ak seen takku ci Yàlla. Ñoom la Esayi wax, ne ñooy ñi di defar xar-mbaax ga ñu defoon ci yoonu Yàlla, ñi di tabaxati bérab yu yàqu woon tey yàgg, di yékkati fondemañu ay maas yu bare.”

“Artu bu gëna màgg ci àddina, ak njàqare gu gën a tiis gi ñu waxul mukki ci nit ñi, mooy li nekk ci yégleb malaaka bu ñetteel bi. Bàkkaar bi waral merum Yàlla, te jaxéeful ak yërmande, war na nekk bàkkaar bu gën a bon lool. Ndax àddina dëes na ko bàyyi ci lëndëm ngir mu xamul li bàkkaar boobu di?—Déedéet, loolu wóor na. Yàlla du jëfandikoo noonu ay mbindéefam. Mërumam du dal mukki ci bàkkaar yu ñu def ci réer. Bala àtteyam yi wàcc ci suuf, leer gi jëm ci bàkkaar boobu war nañu ko wone àddina, ngir nit ki xam lu tax ñuy yóbbu àtte yooyu, te mu am wallu ngir mu rêcc ci yi.”

“Bataaxal bi yore waare woowu mooy bu mujj bi ñuy yégleel laata ñëwug Doomu nit ki feeñ. Mbir yi Moom ci boppam joxe, day wone ne ay ñëwam jege na lool. Lu mat ag ñeent-fukki at, bataaxalu ñetteelu malaaka mi ngi waxtaan. Ci njortug xëccoo bu mag bi, ñaari mbooloo yu mel nekk nañu gis, ñi ‘di jaamu rab wi ak ay nataalam,’ te jot ci màndargaam, ak ñi jot ‘selleb Yàlla miy Dund,’ ñi turu Baay bi bindoo ci seen kanam yi. Lii du màndarga gu ñuy gis ak bët. Waxtu wi agsi na ba ñépp ñi am yéene ci seen muccu bakkan war nañu laaj bu dëgg te ànd ak ragal Yàlla ne, Lan mooy sellebu Yàlla? te lan mooy màndargay rab wi? Naka lanu man a moytu jot ci moom?”

“Sellu Yàlla, maanaam màndarga walla tektal bu Ay sañ-sañ, nekk na ci ñenteel yoon bi. Lii mooy benn santaane bu nekk ci Fukk Yoon yi te di jublu ci Yàlla ni Moo bind asamaan ak suuf, te di leeral ci wàllu wu mat ne Yàlla ju dëgg ji moom la wuute ak yépp yàlla yu fen yi. Ci mbind mi sell mi bépp, waxtaan wi ci kàttanu bindu Yàlla dañu koy tudd muy firnde ne Moom ku kawé la ci bépp yàlla yu xeet yu dul xam Yàlla.”

“Bés bu ñetteelu santaane bi santaane woon, ñu samp na ko ngir fàttaliku jëfub bind gi, ba tax xeli nit ñi di sax a jublu ci Yàlla dëgg te dund ji. Su fekke ne bésu Noflaay bi ñu ko daan sàmm ba fàww, du am mukku kuy jaamu xërëm, walla kuy weddi Yàlla, walla ku amul ngëm. Sàmm gu sell gu bés bu sellu Yàlla bi dina woon jëme xeli nit ñi ci seen Boroom Bind. Mbir yi ci nature dinañu leen ko fàttali, te dinañu seedeel dooleem ak mbëggeelam. Bésu Noflaay bu ñetteelu santaane bi mooy màndargay Yàlla miy Dund. Mu ngi jëme ci Yàlla ni mooy Boroom Bind, te mooy màndargaayu sañ-sañam ju jub ci kaw mbindéef yi mu bind.”

“Kon nag moo di màndargay rab wi nekkul saabu bu fen bi àddina jàpp ci bérab noflaay bu dëgg ba, lan moo nekk kon?”

“Waxu yonent wi wax ne Bapóom dina yékkati boppam ba weesu lépp lu ñuy wax Yàlla, walla lu ñuy jaamu, am na njub gu rëy ci soppi bésu Noflaay bi juboo ak ñetteelu fan ba jëm ci njëkkëlu fan gu ayu-bés bi. Fu nekk bu ñuy teraangaal Noflaayu Bapóom ji gën a fëete Noflaayu Yàlla bi, fa nit ku bàkkaar ga ñuy yékkati moom mooy ci kaw Boroom asamaan ak suuf.”

«Ñi wax ne Kirist soppi na bésu Noflaay bi, ñu ngi weddi waxam moom ci boppam. Ci waareem buur bu tudd Sermon on the Mount, Moom wax na ne: “Buleen xalaat ne ñëw naa ngir yàq yoon wi walla yonent yi; ñëwuma ngir yàq, waaye ngir matal. Ndaxte dëgg laa leen wax, ba asamaan ak suuf weesu, benn tomb walla benn rëddu du weesu mukku ci yoon wi, ba kera lépp mataleesoo. Ku fekke nag ne dafa di werante benn ci ndigël yii gëna tuuti, te muy jàngale nit ñi noonu, dees na ko woowe ki gëna suufel ci nguuru asamaan; waaye ku leen di def te di leen jàngale, kooku dees na ko woowe ku mag ci nguuru asamaan.”»

«Katolig yi ci Room nangu nañu ne seen kër-yàlla moo soppi bésu noflaay bi, te dañuy jëfandikoo soppi boobu sax ngir tektal ndawte gu kawee seen kër-yàlla googu. Ñoom wax nañu ne, bu Protestan yi di sàmm bés bu jëkk bu ayub-bés bi ni bésu noflaay, dañuy nangu sañ-sañam ngir sàkku yoon ci mbiri Yàlla. Kër-yàllu Room bàyyiwul dafa moomul cig dàqinu ne du juum, te bu àddina ak kër-yàlli Protestan yi nangoo sabbaat bu dul dëgg bi mu sos boppam, ci lu aju ci dëgg dañuy nangu mbirum moom. Mën nañu wax sañ-sañu ndaw ya ak baay yi ngir aar soppi boobu, waaye naxu xalaat seeni wax fëetees na lool. Papist bi am na xel bu doy ngir gis ne Protestan yi dañuy nax seen bopp, di bëgg a tēj seen bët ci dëgg yi ci mbir mi. Naka ñu gëna bëgg njegeelu Dimaas bi, moo tax mu bég, ndaxte mu ngi gëstu ne ci mujj dina yóbbu àddina gépp gu Protestan ci suufu màndarga Room.» Signs of the Times, 1 Nowàmbar 1899.